וכן אמר רבה השביחו לאמצע א"ל אביי מי דמי התם גדולים גבי קטנים ידעי וקא מחלי הכא מי ידע דליחיל אגלגל מלתא ומטא לקמיה דרבי אמי [א]אמר להו גדולה מזו אמרו שמין להם כאריס השתא דידיה לא יהבינן ליה אהדרוה [ב]הא לקמיה דרב חסדא אמר להו מי דמי התם ברשות נחית הכא לאו ברשות נחית ועוד קטן הוא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן [ג]אהדרוה לקמיה דרבי אמי אמר להו לא סיימוה קמי דקטן הוא: **מתני'** [ד]המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה יוציא לו חסרונות לחטים ולאורז תשעה חצאי קבין לכור לשעורין ולדוחן תשעה קבין לכור לכוסמין ולזרע פשתן שלש סאין לכור הכל לפי המדה והכל לפי הזמן א"ר יוחנן בן נורי וכי מה אכפת להן לעכברין והלא אוכלות בין מהרבה ובין מקמעא אלא אינו יוציא לו חסרונות אלא לכור אחד בלבד רבי יהודה אומר אם היתה מדה מרובה אינו מוציא לו חסרונות מפני שמותירות: **גמ'** אורז טובא חסר אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [ה]באורז קלוף שנו: לכוסמין ולזרע פשתן ג' סאין לכור (וכו'): א"ר יוחנן א"ר חייא זרע [ו]פשתן בגבעולין שנו תניא נמי הכי לכוסמין ולזרע פשתן בגבעולין [ז]ולאורז שאינו קלוף שלשה סאין לכור: הכל לפי המדה וכו': [ח]תנא כן לכל כור וכור וכן לכל שנה ושנה: א"ר יוחנן בן נורי וכו': תניא אמרו לו לרבי יוחנן הרבה אובדות מהן הרבה מתפזרות מהן תנא בד"א שעירבן עם פירותיו אבל יחד לו קרן זוית אומר לו הרי שלך לפניך וכי עירבן עם פירותיו מאי הוי ליחזי לדידיה כמה הויין במסתפק מהם וליחזי כמה אסתפק [ט]דלא [י]ידעי כמה אסתפק: ר"י אומר אם היתה וכו': כמה מדה מרובה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עשרה כורין תניא נמי הכי כמה מדה מרובה עשרה כורין תני תנא קמיה דרב נחמן בד"א שמדד לו מתוך גורנו והחזיר לו מתוך גורנו אבל מדד לו מתוך גורנו והחזיר לו מתוך ביתו אינו יוציא לו חסרונות מפני שמותירות א"ל וכי בשופטני עסקינן דיהבי בביילא רבא ושקלי בביילא זוטא דלמא בימות הגורן קאמרת [כ]בד"א שמדד לו בימות הגורן והחזיר לו בימות הגורן אבל מדד לו בימות הגורן והחזיר לו בימות הגשמים אינו יוציא לו חסרון מפני שמותירות א"ל רב פפא לאביי א"כ לפקע כדא הוה עובדא ופקע כדא אבע"א משום איצצא: **מתני'** יוציא לו שתות ליין ר"י אומר חומש [ל]יוציא לו שלשה לוגין שמן למאה לוג ומחצה שמרים לוג ומחצה בלע אם היה שמן מזוקק אינו יוציא לו שמרים אם היו קנקנים ישנים אינו יוציא לו בלע ר"י אומר אף [מ]המוכר [נ]שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה: **גמ'** ולא פליגי [ס]מר כי אתריה ומר כי אתריה באתריה דמר חפו בקירא ולא מייץ טפי באתריה דמר חפו בכופרא ומייץ טפי איבעית אימא משום גרגישתא הא מייצא טפי והא לא מייצא טפי באתריה דרב יהודה רמו ארבעים ותמני כוזי בדנא אזיל דנא בשיתא זוזי פרים רב יהודה שיתא שיתא בזוזא

דל

וכן אמר רבה השביחו לאמצע לא גרסינן. שאין זה לשון גמרא להביא דברי האמוראים סיוע למשנה ועוד רבה תלמידיה דרב חסדא הוה והיכי אמר רב חסדא שמעתא משמיה. ואי גרס ליה וכן אמר רב גרסינן שהיה רבו של רב חסדא. משום דאיכא למ"ד בבבא בתרא (דף קמג:) לא שנו אלא ששבחו נכסים מחמת נכסים אבל שבחו מחמת עצמן של אחים השביחו לעצמן אמרה רב חסדא להא דרב הכא למימר דלית לן ההיא שמעתא אלא אפילו השביחו מחמת טורחן של משביחין כי הכא דשתל פרדס השביחו לאמצע: **ידעו.** אלו שיטלו חלקם: **מי ידע.** שיש לו אחים: **גדולה מזו.** קרוב היורד לנכסי שבוי שאם יבאו הבעלים יטלו שלהם: **אמרו שמין להם כאריס הכא דידיה לא יהבינן ליה.** בתמיה. וזה שעשה והשביחן לדעת עצמו לא יהבינן ליה כאריס בחלק השני: **ברשות ב"ד נחתי.** דמורידין קרוב לנכסי שבוי: **הכא לא ברשות נחית.** כשירד זה לתוכו לא נמלך בב"ד: **ועוד.** אם בא לימלך לא היו מורידין אותו דהא אחיו קטן הוה ואין מורידין קרוב לנכסי קטן: **מתני' הרי זה יוציא לו חסרונות.** כשיחזירם לו יפחות כמה הם רגילים לחסור. ובגמ' מוקי לה כשעירבן עם פירותיו: **אורז.** מי"ל: [ה]**דוחן.** פטי"ל ודומה לאורז: **הכל לפי המדה.** וכן לכל כור וכור: **הכל לפי הזמן.** שהניחן בידו לכל שנה ושנה יניח לו כך: **ר' יוחנן בן נורי אמר.** אהכל לפי המדה פליג: **אם היתה מדה מרובה.** שהפקיד אצלו הרבה ובגמרא מפרש י' כורים לא יוציא לו חסרונות מפני שהם מותירות שבימות הגורן כשמפקיד החיטין יבשין ובימות הגשמים כשמחזיר נופחות ובאכילת עכברים אינן נחסרים כל כך לכל כור וכור דכולי האי לא אכלי עכברים מי' כורין הלכך נפיחתו משלמת חסרון המגיע לשני כורים או שלשה שהעכברים אוכלין: **גמ' זרע פשתן בגבעולין.** חסר כל כך לפי שהגבעולין מתייבשין ונופלים והרוח מנשבתן אבל זרע פשתן נקי אינו חסר כ"כ: **לכל כור וכור.** פירוש דמתניתין הוא: **ליחזי דידיה כמה הוו כו'.** וידלה כמה חסרו ויטול על של חברו כפי חשבון: מדת הגורן היתה יתירה על של בתים: **בשופטני.** שוטים: **בביילא.** במדה: **בימות הגורן.** סמוך ליובשן שנתייבשו בחמה: **והחזיר לו בימות הגשמים.** חזרו ונתפחו מלחלוחית הגשם והקור: **א"כ.** שדרכו לתפוח: **לפקע כדא.** כשממלאין כד חיטין או שעורין בימות הגורן וגפין את הכד יפקע בימות הגשמים מחמת תפיחת התבואה: **איצצא.** דוחק. מתוך שהם במקום צר נדחקין יחד ואין תפוחין: **מתני' ליין.** אם הפקיד אצלו יין ועירבו עם יינו הקנקנים בולעין שתות: **אף המוכר כו'.** כשם שאמרו במפקיד כן אמרו במוכר שהמוכר שמן לחבירו ונותן לו מתוך חביותיו כשהוא מסתפק תמיד והוא מזוקק הרי הלוקח מקבל עליו לפחות לו לוג ומחצה מחמת שמרים: **למאה.** למאה לוג: **גמ' חפו בקירא.** טחו החביות מבפנים בשעוה כדרך שעושין אנו בזפת: **כופרא.** זפת: **גרגישתא.** קרקע שעושין ממנה החביות. ארדלי"א בלע"ז: **הא.** באתריה דר"י מייץ טפי מהאי דאתריה דתנא קמא: **באתריה דרב יהודה.** מילתא באפי נפשיה היא ולאו אמתניתין קאי: **רמו ארבעין ותמניא כוזי בדנא.** מדה קטנה היתה במקומו שארבעים ושמונה ממלאין את החבית: **אזיל דנא בשיתא.** בששה זוזים היתה נמכרת ביחד בימות הבציר: **פרים ליה רב יהודה שיתא שיתא בזוזא.** נעשה רב יהודה חנווני והיה מוכרן שש כוזי בזוז:

דל

וכן אמר רבה גרס. רש"י גרס וכן אמר רב ופליג אמ"ד בפ' מי שמת (ב"ב דף קמג: ושם ד"ה לא) נכסים ששבחו מחמת עצמן של אחין השבח לעצמן וקאמר דלאפי' שבחו מחמת טרחם של משביחין כי הכא דשתל פרדיסא השביחו לאמצע וזהו תימה שחולק רבא על רב דהתם רבא קאמר ולא מייתי התם מילתיה דרב ונראה דגרס רבה וכן בספר ר"ת ולא מדברי רב חסדא הוא (א) שהגמ' מביא שמעשה כיוצא בזה בא לפני רבה ופסק דהשביחו לאמצע כמו רב חסדא והביאו הגמרא משום קושית אביי דא"ל אביי לרבה מי דמי כו' ולא חשש רבה מקושיותיו ודן דהשביחו לאמצע: **אגלגל מלתא.** פסק של רב חסדא ומטא לקמיה דרבי אמי: **וכי מה אכפת להו לעכברים.** וטעמייהו דרבנן מפרש בירושלמי הני עכברי רשיעי ניניהו כד חמיין עיבור לא מסתייהו דאכלי אלא קריין לחבריהון דאכלי עמהון והא דאמרינן בגמרא אמרו לו הרבה אובדות מהם הרבה מתפזרות מהם י"ל דלדבריו דרבי יוחנן קאמר אפילו לית [ו]לך טעמא דמפרש בירושלמי מ"מ הרבה אובדות מהם:

אלא לכור בלבד. וא"ת אם כן בפחות מכור נמי יוציא כמו לכור וי"ל דאין להם ריוח להטמן [ז]בתוכה ומ"מ לפי חשבון הראוי להתחסר יוציא דאי אפשר שלא יתחסרו: **ולאורז** שאינו קלוף ג' סאין לכור. וא"ת ואמאי לא חשיב במתניתין אורז שאינו קלוף עם זרע פשתן כיון דאית להו חד שיעורא וי"ל דפשוט לו דכאורז מתחסר כל כך וברישא גבי אורז קלוף לא חשיב זרע פשתן קלוף דשמא דינם חלוק:

מדה מרובה י' כורין. וא"ת אפי' ב' כורין או ג' מתנפחין לפי חשבון החסרונות העולה להם וי"ל דבי' כורין עולה להם הנפוח חסרון של כור אחד ולא יוציא להם חסרונות היינו כל החסרון דחסרון של כור אחד לא יוציא ולהכי נקט י' כורים לאפוקי פחות:

אל

מסורת הש"ס

א) [תוי"ט. יעב"ץ], ב) [צ"ל ידע. יעב"ץ], ג) שמן לחבירו מזוקק כל. רש"ל, ד) [פסחים ג. וש"נ], ה) [עי' פירש"י ברכות לו.], ו) נ"א לן, ז) נ"א בתיבה.

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכן וכו' מדברי רב חסדא הוא אלא שהגמרא:

* * *

לעזי רש"י

מי"ל. דוחן.
פטי"ל [פני"ל]. סוג של דוחן.
ארדלי"א [ארזיל"א]. חומר, טין.

עין משפט נר מצוה

כו א ב מיי' פ"ט מהל' גזלות הל' ד ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רפו סעיף ג וע"ש:
כז ג ד ה ו ז ח מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הל' ה סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצב סעיף יא:
כח ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:
כט י כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:
ל ל מיי' פי"ח מהל' מכירה הל' ט סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רלח סעיף כ [ודלא כר"ן]:

* * *

רבינו חננאל

מתני' המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה יוציא לו חסרונות לחטים ולאורז ט' חצאי קבין לכור. ואוקימנא באורז קלוף תנא וכן לכל כור וכור וכן לכל שנה ושנה. וקיימא לן כתנא קמא דמתני' והוא שעירבן בין פירותיו ומסתפק מהן ואינו יודע כמה הוציא לברר החסרון אבל יחד לו קרן זוית אומר לו הרי שלך לפניך: **פיס'** ר' יהודה אומר אם היתה מדה מרובה לא יוציא לו חסרונות מפני שמותירות ותני עלה בד"א שמדד לו בימי הגרנות שהפירות יבשין מאד שהחום מייבשן ומחזירן לו בימות הגרנות דהו שמוציא לו חסרונות אבל אם מחזירן לו בימות הגשמים אין מוציא לו חסרונות מפני שאויר הגשמים מלחלחן ומתנפחות ונמצאו מותירות. הוה עובדא שמילאו כדא בימות הגרנות חטים וכשהגיעו ימות הגשמים נתנפחו בכדא והיה פי הכדא סתום ונתבקעה הכדא איבעית אימא משום איצצא: **מתני'** יוציא לו שתות ליין ר' יהודה אומר חומש. ולא פליגי במקומו של ת"ק היו מכסין פי הדנא בשעוה ולא היה [א] מוצין לפיכך מוציא לו שתות בחסרון. [ב] פי' גרגישתא שם העפר שעושין ממנו כלי חרס כגון הדנא וכיוצא בה. יש עפר מוצין ויש עפר שאינו מוצין. באתריה דרב יהודה רמו [מ' ותמני] כוזי בדנא וכו' פי' במקומו של רב יהודה היו נותנין [ג] טפיחין של יין בחבית והיו קונין החבית והיין שבתוכו ו' זוזים וכאשר היה היין מתיישן ושוקעין שמריו בתחתיתו היה מצוה רב יהודה לקונים למכור ו' טפיחין לזוז ל"ו טפיחים בו' זוזין והן דמי כל החבית נשארו י'

[א] קצת נראה מזה דרבינו לא גרס ולא מייץ טפי רק ולא מייץ והא דמוציא לו שתות לאו משום דבלע וער' במהדורי הריטב"א ובשמ"ק ודו"ק.

[ב] נראה דחסר כאן וצ"ל אבע"א בגרגישתא פי' גרגישתא וכו'.

[ג] צ"ל היו נותנין מ"ח טפיחין של יין בחבית וכו' והיין שבתוכו בששה זוזים וכאשר וכו' למכור ששה טפיחין בזוז ל"ו טפיחים בששה זוזים והן דמי כל החביות נשארו י"ב טפיחים כנ"ל וכ"ה בשמ"ק. ואין בהעתקה לשון רבינו.